

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
ce na primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištev,
(administracija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice
št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Dober svet Slovincem.

Radovali smo se ministra Taaffeja pri njegovem nastopu, mislili smo, da se bo slovenski narod zdaj veselo in svobodno razvijati začel, ker se mu bo dala popolna ravnopravnost jezika v šoli in uradu. Mi smo se motili v svojih nadah, stara bolezen se ne dá v enem hipu odpraviti; kakor mōra leži še birokracija na nas in nas tlači po stari navadi, v kljub vsem ministrom, po šolah se ponemčuje naprej, skoraj da je še slabše od prej, kajti nemščino uvajajo že v male šole, kar prej ni bilo; po uradnih pa pišejo dosledno vse po nemški, kakor bi še Lasser vladal.

Iz vseh naših britkih skušenj moramo posneti ta nauk, da ničesa drugega ne bomo imeli, ko to, kar si sami pridemo in priborimo. Kar nam vlada dá, to nam druga vlada zopet lahko vzame, česar se je pa človek naučil, tega mu nihče vzeti ne more; naše literature, kar je imamo, nam ne more nihče vzeti. Narod brez literature je nezaveden, in ker je nezaveden, zgubi kmalo svojo svobodo in samostojnost. Če hočemo samostojni in svobodni postati, ni zadosti, da se to samo postavno izreče, ni zadosti, da se te postave, ki garantirajo neodvisnost, izpolnjujejo, — treba je pred vsem, da so duševno emancipiramo, in to se zgodi po časopisih in po drugi literaturi. Dunajski časopisi so v prejšnjih časih mnogo naših ljudi preslepili toliko v verskem kakor v narodnem obziru; ko so pa slovenski časniki na noge stopili in dokazali, da se judovski listi lažejo, potem se je precej na bolje

obrnilo. Zdaj smo vsaj v nekoliko meri to dosegli, da ima Ljubljana svojo lastno politično mnenje, da ona duševno ni odvisna od Dunaja, kakor so druga mesta, postavim: Celovec, Maribor, Gradec, Solnograd, Inomost itd.

Kakor slovenski časopisi samostojno mislijo in pišejo, tako je vsled tega duševno mišljenje našega naroda skor neodvisno od nemške časnikarske literature. To samostojno mišljenje prinese seboj tudi politično svobodo in samostojnost, in ravno vsled te samostojne literature postala je Ljubljana nekako politično važno mesto v Avstriji, ter v tem prekosi mnoga veliko večja mesta, postavim: Gradec, Levov, Brno itd. Kajti v teh mestih plešejo po tisti godbi, ki se jim od drugod zagode, duševno samostojna mesta pa, kakor Praga, Krakovo, Ljubljana, Zagreb, Pešta mislijo z lastno glavo in imajo potem tudi več veljave v politiki. Ali ni to lep vspek, ki so ga dosegli slovenski pisatelji?

Pa mi moramo še naprej korakati. Ne samo v časnikarstvu ampak tudi v lepoznanstvu, v umetnji, v znanstvu moramo počasi navaditi se, hoditi po lastnih nogah; kajti le to nam bo zagotovilo tudi politično samostojnost, ki je podlaga neprikrajšanega narodnega razvitka.

Z veseljem moramo konstatirati, da se je letos v tem obziru začelo lepo razcvitati pri nas. Obljubeni so nam z novim letom trije novi listi, namreč „Kres“, „Zvon“ in „Pravnik“; poleg tega pa še tiskar Krajec v Novemestu krepko podpira našo literaturo, in

je letos že mnogo knjig izdal, — brez one podpore, ki jo uživajo umirajoči naši literarni zavodi, kakor „dramatično društvo“ in drugi.

To je prava pot, namreč napredek na literarnem polju; duševna emancipacija je podlaga politične svobode, in ravno zato bi mi želeli našim pisateljem nekoliko več originalnosti, da ne bodo vedno po nemških izgledih delali, ampak tudi nekaj iz lastne glave osnovali. Marsikdo misli, da original piše, pa on le prežvekuje to, česar se je iz nemških knjig nabral in naučil. Res je, da iz nič ni nič, in kdor ne bo bral in učil se, tudi ne more kaj prida od sebe dati; pa treba je, da se v svojem mišljenju preveč ne ponemčimo, da se več oziramo na narodno blago, na duševne proizvode drugih slovanskih narodov. Tudi ne bi škodovalo, ko bi mi nekoliko več spoštovali in predstavljali v naš jezik izvrstne spise laških, francoskih in angleških pisateljev, kajti to bi naš duševni obzor zelo razširilo ter pripomoglo k naši emancipaciji. Po naših ponemčenih šolah se otrokom zmirom v glavo ubija, da sta Göthe in Schiller prva pesnika tega sveta, in zato postanejo učenci nemškutarji. Kdor je pa še kaj drugega bral, bo vedel, da Göthe še senca ni od Šekspirja, in da je Schiller pravi sentimentalni pritlikovec nasproti angleškemu velikanu; tudi bo vedel, da Dawte, Petrarka, Byron, Deržavin, Rosseau, Cervantes in mnogi drugi izvrstni pisatelji niso bili Nemci, in da nemška literatura takih pisateljev nima. Stopajmo tedaj naprej v duševni emancipaciji, nekaj se učimo od drugih narodov, nekaj vzemimo iz naroda, nekaj pristavimo iz lastne pa-

Bankovčar.

Dogodba na sodnijske spise naslonjena.

Skaženo — zakaj?

(Dalje.)

Med popotniki nastane velik nemir, drug drugega sumljivo pogledujejo in slišati je hude besede nevolje. Pravica pa se za take reči ne meni, marveč naglo začne svoje delo, to je pregledovanje popotnikov in njihovih pisem, če jih kaj imajo. To na Laškem ni nič posebno nenavadnega, ker so večkrat kakemu hudodelniku za petami; ta pot pa je bilo vendar nenavadno to, da je bil ves kolodvor obstražen, zato so ljudje bili še bolj v strahu, ker so mislili, da išče pravica med njimi vsaj kacega morilca, če ne še kaj hujega.

Kje je Janez? Med družbo zunaj nastavljeno ga ni nikjer videti, dvakrat so že pogledali žandarji in policaji vse ljudi, nekatere posebno natanko, njihova pisma nadrobno, pa vselej so majali z glavo — znamenje, da tega, kogar iščejo, niso dobili. Ker je toraj vse preiskovanje brez vspeha, se spravijo popotniki nazaj, vlak odrine. Vsak je zopet na svojem mestu, le Janezev prostor v vozu je bil pra-

zen; pa kdo bo zapazil to na železnici, kjer se na vsaki postaji popotniki spreminjajo!

Vlak toraj drči naprej do druge postaje, ki je manjša od te in — pa kaj je to? Ko se začne kolesa počasneje vrtiti, zgubi eden zadnjih voz nekaj, kar pade izpod njega na pesek. Ali to ni nekaj, to je nekdo, celó živ nekdo, ker komaj se mu je vlak odpeljal nad glavo, pobere svoje ude, vkrene v gosto polje med vinogradi, pade tu med turšico kakor obstreljen zajec, in prične iz sebe spuščati sapo in besede, vse zmešano, kakor da bi bilo preveč v prsih, česar bi se rad znebil.

„Oj, uj, ha!“ prične človek, v katerem brž spoznamo Janeza, „to je voznja, kakoršne ne prestane vsaka človeška kita. Pod vozom stegnen držati se za male kavljje, kakor k stropu prubit, ko okoli njega melje, vriši, cvili in škriplje vse, ko je, če le količkaj odnehajo napete kite, zmlet, razvaljen in strt — ne, kaj takega nikdar več, to ni človeško. Počijte zdaj, raztegnjeni udje! Pa kaj? počivati ne morete, ko ste v vednem strahu, da bote še huje napete. Toliko moči imate še, ve in kosti, da bote svojega Janeza drago pezo spravile z nevarnosti. Toraj kvišku, noge, storite svojo dolžnost

vsaj toliko kolikor morete. Če spravite Janeza na varno, se tudi vam ne bo slabo godilo. Brž ko se dobi kak konj, vam bo prišel onemoglim na pomoč.“

In noge ubogajo ter neso Janeza, pač z veliko težavo, to se vidi, pa vendar neso ga do bližnje vasi. Tam ga tudi mi pustimo, ker nas ne mika hoditi za njim; njegova pot je pretežavna, družba njegova zdaj že celó nevarna.

Janez, kdo menja s teboj!

Predno gremo v povesti naprej, treba seči nekaj nazaj in drugam, da se bo vse lepo skup držalo. Toliko je bralec — čast njegovemu razumu! — že uganil, da so Janezu bili na sledu in da je vse njegove bistroumne načrte vsaj na pol podrla njegove žene Albine nikdar sita zapravljenost. Zgodilo pa se je to tako.

Albina je bilo zvezek stotakov — za 50.000 gl. jih je bila — sama nesla glavnemu mejevalcu v Napolji. Ta, ki je poznal tako slovečo gospo in tudi od strani slišal, da svoj denar dobiva gosp. Morilo iz Avstrije, ji je brez obotavljanja odštel dotični znesek v laškem denarju. Ko je domú prišla, jo je pa oče ostrašil z naznanilom, da so ti bankovci vsi

meti, — kdor ni pisatelj, pa naj literaturo podpira denarno, — na tak način si bomo postavili trdno podlago, na katero se bo sozdalo duševno mišljenje, duševna svoboda in politična samostojnost našega naroda. V to Bog pomoz!

Politični pregled.

V Ljubljani 13. decembra.

Avstrijske dežele.

Ustavoverci so namenili ministerstvu prvi udarec s tem dati, da so mu odrekli pravico začasnega pobiranja davkov za tri mesce. Ta udarec pa so naši zabranili in z veliko večino glasovali za državne potrebe; z našimi so glasovali tudi Rusini, tako da so liberalci za 40 glasov v manjšini ostali.

Vkljub vsemu njenemu vpitju vendar ustavoverno stranka zmirom bolj razpada. V **Trstu** se je ustanovil nov časnik, „Triester Tagblatt“, kateri tržaške tri poslance hudo napada, čemu da oni glasujejo s propadlo ustavoverna stranko, ki Trstu ne more nič več koristiti; sicer pa da Trst ni nemško mesto, in ne spodobi se tržaškimi poslancem, hoditi z ustavoverci, odkar niso več državna stranka, ampak so se prekrstili v nemško-liberalce. Vsled tega so začeli tržaški poslanci omahovati, in najbrž bodo izstopili iz liberalne stranke, ali pa svoje mandate odložili. Voljeni so večinoma po uradniški podpori, in da bi potem kot kandidati uradnikov glasovali zoper vlado, to je vendar nekaj čudno.

Grof **Taafe** se je razgovarjal z nekaterimi českimi poslanci in jim rekel, da se on čuti kot minister sedanje večine, in da bo storil, kar večina zahteva, pa da neče biti podložen posameznim klubom večine. — To je veselo znamenje, ker iz te izjave sledi, da bo Taafe odslej v našem smislu vladal, in ne več „nevtralen“, kakor prej, ko je bolj ustavoverce ko nas, podpiral. Počasi se pomika Taafe vendar v naš tabor; iz početka je bila „koalicija“ njegova parola, potem „nevtralnost“, zdaj pa je postal že „parlamentarni minister večine“, da se le sprememba k boljšemu obrača!

Katoliško društvo v dolnji Avstriji je imelo velik shod na Dunaji; ude-

ležilo se je več sto ljudi, ki so protestirali proti temu, da bi bili ustavoverci edini zastopniki avstrijskega nemštva, to tem menj, ker se liberalci za jude potegujejo, judje pa so Nemcem večja nevarnost, kakor Čehi. Enoglasno sprejeta izjava se glasi:

„Katoliško društvo za doljeno Avstrijo odvrta z nevoljo trditev nemško-liberalcev, kakor bi bili oni edini zastopniki avstrijskega nemštva, in ne vidi v dosedanjih činih vlade nobene nevarnosti za avstrijske Nemce, ampak le željo po spravi in porazumljenji. Vendar pa društvo tudi vladi nasproti izreče, da avstrijski katoliki ne bodo prej pomirjeni, dokler se ne bo bolj oziralo na to, da je obstanek Avstrije le na katoličanstvo njeno zidan, dokler se ne bo v tem smislu uredil podak mladine, dokler se ne odpravijo postave, ki ovirajo svobodni razvitek katoliške cerkve, dokler se ne bo bolj skrbelo za kmečki stan, za krščanske obrtnike in delavce, dokler se ne omeji nekrščansko gospodarstvo kapitala.“

„Politika“ je bila konfiscirana, ker je grozila, da bo **dr. Heeger** svoj mandat odložil, ako se Čehom ne dovoli popolna ravnopravnost. Češko ljudstvo je namreč nezadovoljno, kakor smo mi Slovenci, ker Taafe vedno le obeta, njegovi organi, njegovi podložni uradniki pa vendar storé, kar sami hočejo, in se ne brigajo za ministerske ukaze. Tudi ministri Konrad in Streit se do zdaj nista zmenila za Taafejeve ideje spravljivosti in pravičnosti, ter pustila naprej nemškutariti po šolah in uradnih. Taafe je preboječ, si ne upa ustavovercev preveč razdražiti, zato vse pri starem pusti; mi Slovani pa ne moremo s tem zadovoljni biti. Tudi listi, ki jih vlada podpira, mu delajo opozicijo in božajo ustavoverce, tako „Presse“, „Fremdenblatt“ in drugi. Le nekaj več eneržije bi svetovali Taafeju!

Dunajski mestni zbor se je zopet enkrat grozno blamiral. Hoteli so namreč na čast kronprinc Rudolfove poroke napraviti velik bal. Ko so pa zvedeli, da si misli princ Rudolf svojo hišno opravo naročiti iz Pariza (kar pa ni bilo resnično), bili so tako predrzni, da so hoteli vsako slovesnost opustiti, ako bi cesarjevič ne podpiral domače obrtnije. Na to nesramnost je dal zdaj cesar sam najboljši

odgovor: na njegovo povelje je namreč grof Taafe pisal dunajskemu mestnemu zboru, da ni treba napravljati nobenega plesa na čast princu Rudolfu, ampak le na korist dunajskih revežev, in v ta namen podari on sam (cesar) 20.000 gl. in kronprinc Rudolf tudi 20.000 gl. Nelojalnost Dunajčanov, ali bolje prusijanske klike na Dunaji, ki ima povsod prvo besedo, je kaznovana tako z veliko dobroto, ki jo cesar stori dunajskim revežem. Koliko nesramnosti na eni, in kolika plemenitost na drugi strani!

Vnanje države.

Tudi v **Bolgariji** imajo že prepir med deželno in med duhovno oblastjo. Bolgarski eksarh Jožef namreč odreka bolgarskemu zbranju (zboru) v Sofiji, da bi ta zbor smel postave sklepiti o cerkvenih zadevah brez privoljenja svete sinode.

Pri volitvah v **Srbiji** je bojda propadla Rističeva stranka in so večinoma voljeni vladni kandidati.

Novi **Francoski** poslanec v Atenah je grškega kralja tako ogovoril, da sicer Francija simpatizira z Grecijo, pa da jej svetoje potrpežljivost v zadevah turških. Grški kralj pa je odgovoril, da Grecija ne more dalje čakati, in prosil poslanca, naj na to dela da bo Francoska podpirala Grke, da to doseže, kar sme vsled berlinske pogodbe zahtevati.

Iz **Bukrešta** se poroča, da tam grški konzuli nabirajo prostovoljce za grško armado, in da jemljejo tudi Rumunce, Nemce, Slovake, Ruse itd. Tem se pa potem na Grškem slabo godi, ker jim Grki odrekajo vsako podporo in se morajo na stroške naše ali rumunske države, kamor spadajo, nazaj povrniti v domovino. Svarimo tedaj tudi podvzetne Slovence, naj se nikar ne udeležé grške ustaje, ki se ima pričeti prihodno pomlad.

Na **Irskem** še zmirom vrè, vsak dan se ponavljajo poboji, posestniki so vedno v smrtni nevarnosti. Angleška vlada pa omahuje, ali bi proglasila obležno stanje in upor zadržala siloma, ali pa bi skušala z lepo in s koncesijami mir napraviti.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 14. decembra. Državni zbor je danes soglasno sprejel postavo o nabiranju vojaških novincev za l. 1881 in sicer 54.541 mož za vojaštvo in mornarstvo, 5454 mož pa za za rezervo. Dalje je pritrdil vladinima predlogoma o kovanju zlatov po 4 in 8 gid., in drobiža za 1½ milijon gid., in sicer 30.000 gid. cvajerjev, 1.370.000 gid. pa krajcarjev. Minister Taafe je odgovoril potem na interpelacijo nekega poslanca, ki se je pritožil, da je okrajni glavar litomeriški o priliki nekega shoda zahteval, da se mu morajo govori 24 ur prej izročiti v presojo, in na interpelacijo poslanca Poša o prepovedi kmečkega shoda v Gmundenu. Prva reč je po cesarskem namestništvu v Pragu že rešena, glede druge prepovedi pa neče vlada ovirati rešitve njene po redni poti. Minister prava je odgovoril dalje na interpelacijo Rusovo o konfisciranju nemških listov, rekši, da državno pravdnštvo konfiskacij ne naznanja ministerstvu, in da se konfiskacije letos v primeri z drugimi leti niso pomnožile. —

Zadnja točka dnevnega reda je bila obravnava o dovolitvi pobiranja davkov za prihodnje prvo četrtletje in o izdavi 14 milij. gl. obligacij papirne rente. Liberalci so sklenili vladi pri tej priliki izreči nezaupnico in glasovati zoper ta predlog. Prvi je nasproti go-

ponarejeni in da akoravno so izvrstno izdelani in od pravih silno težko razločiti, to mora na dan priti, ker jih je preveč skup. Toraj je Albina s svojo prenapetostjo in neprevidnostjo skazila vse, kar sta on in Janez tako zvito napeljala.

Oče je potem Albini razložil še vse drugo, pač ne čisto natančno, ker mu Janez svojega načrta ni razodel, a vendar povedal jej je vse, kar je o Janezu vedel, ter tudi svojo misel, da so zdaj vsi trije v silni nevarnosti.

Albina je bila vse to strmé čula, pa razumi kdo tako žensko!

„Tako!“ spregovori zaničljivo, „v taki družbi sem toraj? No, lepa reč! Dobro, da si Albina vé pomagati.“

S tem naglo hoče oditi, oče pa upije za njó:

„Če ti je na svojem soprogu, na svojem očetu kaj ležeče, nesi denar nazaj in bankir naj ti dá stotake, potem je nevarnosti konec!“

Ali očetu doni le krohot, Albina gre in se zapre v sobo svojo. Oče ne ve storiti boljšega, ko da v dogovorjenih znamenjih telegrafira Janezu in sklene, vsaj svojo kožo nesti v varnejši kraj, ker nekaj drobiža je bila Albina pustila v kasi. Vzela ga je toraj že noč.

In Albina — kaj pa ta?

Drugi dan je vidmo na kolodvoru; odpelje se z mladim, jako gibčnim gospodom, ki je v Napolji veljal za najprijudnejega, najgalantejega prilizunca in častilca ženskega spola. Sta se li peljala Janezu naprot? Najbrž ne. —

Nekoliko dni potem je pridrl v Napolj veliki trgovec Levi sam ter hotel se vsesti v Morilovo hišo in zapečatiti vse. To je bil pa že prej storil oni menjevalec, kateri je od Albine prejete stotake poslal v Turin, od koder jih je pa dobil nazaj z opombo, da so ponarejeni. Na to je brž sporočil telegrafično v R. kapitanu, naj z ladijo le brž odjadra, ker za vsem tem je grozna goljufija. Levijev poverjenik je bil potem prijet in zaprt vkljub vsemu zagotavljanju, da je nedolžen in bil sam ogoljufan za dober denar, — vsaj do tje, da se resnica skaže. Zato je Levi sam pridrl v Napolj in tu kmau zvedel vsaj toliko, kolikor je tamošnja sodnijska gosposka vedela. Ker je bila avstrijska vlada posebno hudo pritislila, je tudi laška to reč strogeje v roke vzela, preiskala vso hišo od strehe do tal, a našla ni nič; dovolila pa je, da je ogoljufani menjevalec zarubil vse, kar je bilo v prazni hiši. Tudi vse drugo se je po volji in moči laške vlade vkrenilo, da bi se ponarejevalec v mreže vjel.

(Dalje prih.)

voril baron Scharschmid, c. kr. dvorni svetovalec pri upravnem sodišču, ter je našteval puhle vzroke, ki njega in njegove tovariše silijo glasovati zoper vladini predlog. Obžaloval je, da je tudi on kot veliki posestnik pripomogel k porazumljenju pri volitvi českega velikega posestva, ki je tako slab sad rodilo, da je moral minister Stremajer odstopiti in so prišli možje v ministerstvo, o katerih se ne vé, kaj so. Trdil je, da vlada desnici čedalje več dovoljuje, da je prestavila Cherteka in Kalteneggerja, da je poslovenila šole (krohot med poslanci na desni!) itd. Vse to njegove tovariše sili, zoper vladini predlog glasovati. — Rusin Kovalski se na to v imenu svojih tovarišev oglasi ter naznani, da bodo oni sicer glasovali za postavu, ne da bi pa s tem sedanji vladi izrekli svoje zaupanje. Za njimi je v dolgočasnem govoru mladi Plenar kritiziral državni proračun za leto 1881. Izvrstno je oba zavrnil denarni minister Dunajski. Po nasvetu dr. Fuchsa se potem sprejme konec obravnave in govornik le še levičar Mengler, in poročevalec grof Henrik Clam, ki je izrekel, da tudi desnica s tem, da glasuje za pričujoči predlog, vladi ne misli dati nobene zaupnice, ampak da je imela pred očmi edino le državne potrebe, za ktere je treba redno skrbeti, ako nečemo, da državna uprava zaostane. Pri ustmenem glasovanju bilo je s 183 glasovi proti 146 sklenjeno se spustiti v posebno obravnavo. Z večino so glasovali tudi Istrijani. Nekteri so se glasovanja zdržali, eni so bili bolni. Izmed kranjskih poslancev je Taufferer glasoval zoper postavu, Žvegelj zaradi bolehnosti ni bil navzoč. Na desnici so manjkali Hayden, Kristofovič, Šupnik, Tiskovski, Zamojski, Zeilberger, od moravskih velikih posestnikov pa grofa Dubski in Stockau, toraj skupaj 8 poslancev, katerih eni so bili bolni, eni pa na odpustu.

Levičarjev se je 15 zdržalo glasovanja, ker se jim je zdelo vendar le nevarno, vladi odreči za vladanje potrebne pripomočke. Ti so bili deželni glavar goriški dr. Pajer, pa bukovinski, Kohanovski, in vradniki Sohor, Wegscheider, Wittmann. Drugi so vsi glasovali zoper vlado in med njimi tudi Kronawetter, dasiravno je pri svojih shodih povdarjal, da je z vlado Taaffejevo zadovoljen. Manjka mu doslednosti, kakor liberalcem sploh. Levičarji so na to nasvetovali konec seje, kar pa ni obveljalo in pričela se je posebna obravnavo, pri kateri je zbornico dolgočasil dr. Rus.

Med levičarji, ki so vladi odrekli pravico pobirati davke, je tudi mnogo mož uradnikov, profesorjev in drugih državnih služabnikov, ki iz c. k. blagajnice vlečejo svoje plače. Ti bodo menda zdaj dejansko pokazali, da so hoteli zares in ne nalašč, vladi odreči potrebnih denarjev, ako bi morali tudi oni sami pomanjkanje trpeti, in z novim letom gotovo ne bodo več prišli v kaso po svojo plačo. Kdor jih ne pozna, bi to mislil, a mar je gospodom za državo, da je le za nje v blagajnici potrebnih denarjev!

Zadnja seja državnega zbora pred Božičem bo v soboto 18. t. m., potem pa se poslanci razidejo na počitnice ter se k zborovanju snidejo po novem letu 17. januarija.

S Štajarskega, dné 11. dec. (Nekaj za naše knjigarje.) Vendar se moram enkrat odločiti. Že dolgo so se mi vrivale v misli nekatere nedoslednosti, ki se pri knjigotržtvu le prerade primerijo, in ker bi želel, da bi se vsaj pri nas ne vdomačile, ali vdomačene odpravile, zato prosim v „Slov.“ malo prostora.

Kteri pravi domoljub še ni večkrat pre-mišljeval neznanega napredka našega slovstva, kakor tudi zapreka, ki ga ovirajo! Vsakemu se mora milo storiti, ako vidimo, da v tej stroki smo v primeri z drugimi le še daleč za drugimi, mislim, onimi národi, ki nas po številu dosti ne presegajo (p. Danci in Grki), dasi tudi so imenovani svoje delovanje poprej začeli. Če hočemo razloček videti, treba nam se je le ozreti na njihovo in naše časopisje in čudom se moramo vprašati: zakaj da jih mi še sedaj, ko se že za zbujeje štejejo, ne moremo do pičice nasledovati? Res je pač, da je naš národ v primeri z drugimi ubožen, pa meni in marsikom drugemu se vedno le zdí, da malo več mladostnega ognja bi tudi našemu národu, posebno mladini, ne škodovalo. O tem bi se dalo res prav obširno pisati, pa ker upam, da to káko spretnejše peró storí, naj omenim le nekaj o našem knjigotržtvu.

Vsakdor, ki ne stanuje ravno v mestu ali v bližini prodajalnic knjig, si mora, če hoče kako novo knjigo imeti, tisto naročiti. Toda kakó to storiti? Iz lastne skušnje namreč vé, da se tega opravila naše ljudstvo nekako bojí, kakor da bi ne znalo se ga prav lotiti, in to je menda tudi vzrok, da knjige takó rečko zahajajo med prosti národ na deželo. V tem oziru bi bilo pač želeli, da bi tudi omikani rodoljubi ljudém svojega posredovanja ne odrekli, kakor se ta pripomoč marsikje res dejanski izvršuje. Treba nam je torej obrniti svojo pozornost na razne načine naročevanja, ter tudi kot najboljše priporočiti.

Če se po tem ali onem listu poizvé, da je ktera nova knjiga izišla, želí si jo marsikdo naročiti. V ta namen se odpošlje obično po nakaznici svóta, kolikor knjiga velja, kjer pa se ne sme pozabiti priložiti tudi poštnino. Ako ide vse posreči, je knjiga čez nekaj dni že v rokah naročnika, zatorej je ta način naročevanja tudi najlagljeji. — Toda drugače je, če hoté biti knjigarji malo hudomušni. Tedaj se tudi primeri, da se delce, če ni posebne vrednosti, dolgo ne pošlje, tudi nič ne pošlje, ali pa se temu delcu priloži še nekaj drugih ter pošlje s poštnim povzetjem. Tu ima sedaj naročnik sitnosti. Ako knjige iz pošte vzame, lahko dobí več stvari njemu neprilicnih, nepotrebnih, katerih potem nazaj poslati ne more, ker se obično ne sprejmejo; ako pa knjige ne vzame s pošte, pa: z Bogom oni novci, ki so bili za njo poslani, z Bogom s knjigo vred! Tako ravnanje je toraj najnepoštenejše in v zadovoljstvo moram reči, da sem ga zasledil le pri nekterih srbskih knjigarjih, ki bodo s tem vse zaupanje pri naročnikih zgubili. Tega načina bi naj se naši knjigarji pač ne posluževali! —

Drugi način naročila je: s poštnim povzetjem. Tu se knjige s pismom ali po dopisnici naroče, a plačajo potem, ko po pošti dojdejo. Pri večih naročilih je pač ta način priporočati, ne pa pri manjših, ter pri poslednjih bi poštno povzetje (t. j. poštnina) toliko denarja stalo, kakor knjiga, ki si jo naročimo sama. Vendar imá tudi to svojo slabo stran. Prejemnik tu ne vé poprej, kaj bo prav za prav prejel — ker tudi bolj površen naslov knjige je včasí videzno zapeljiv — in to je tudi vzrok, da se marsikteri naročnik skuja, in poslana stvar priroma pošiljavcu nazaj, ki mora prav po nepotrebnem dvojnó to poštnino plačati. Ker nam toraj to posebno ne dopada, se obrnimo k tretjemu načinu, t. j. k pošiljanju knjig na račun.

Ta način, navaden že pri vseh izobraženih narodih, je pri nas le prav malo znan, a ven-

dar najbolj priporočljiv. Tu se namreč knjigarju piše, naj pošlje ta in ona lit. dela proti doplači, ko knjige dospejo, ali pa proti doplačanju v obrokih. Na ta način torej naročnik knjige še brez denarjev prejme, če si je poprej izgovoril, one ki so mu po volji, izbere, plača, a druge pošlje nazaj. Na zgubi toraj naročnik tukaj ne more biti, ker lahko samostalno ravná, pa na zgubi je lahko pošiljatelj, ako dotični, kij se mu na ta način postreže, na svojo dolžnost pozabi. Da bi se pa pri nas še taki ljudje nahajali, ki bi zaupanje, ki je od strani knjigarjev takó blagodejno, samopridno zlorabili, ter knjig nalašč ne plačevali, tega si pač skoro ne morem misliti; pravega rodoljuba, ki slovstvo iz rodoljubja podpira, mislim, bi bilo takó ravnati sram; vse druge pa s tem prosimo, naj vendar na korist drugim tako dejanje opusté. Knjigar namreč ne more v srcé videti, kedo je zaupanja vreden, kedo ne, in mnogo takih izmečkov ga lahko ob vse zaupanje do občinstva, kakor tudi v očitno škodo pripravi. Vém sicer, da bi si knjigarji lahko pomagali s tem, da bi imena takih v javnih listih razglasili, to bi, mislim, mnogege od tacega dejanja odvrnilo; pa tudi ne morem izreči, kako človeku pri srcu dobro dé, ako vidi, da mu ta in ta, ki ga komaj po imenu pozná, morda v daljni deželi, zaupa, in ker je to običaj bratovskih nam českih in poljskih knjigarjev, zatorej: čast in hvala jim! Tudi Nemci takó delajo, ter svoje zaupanje tudi Nenemcu skažejo; da bi toraj ravno med nami morala taka „nezaupnost“ vladati, to bi bilo res žalostno!

Plačevanje knjig na obroke bilo bi pa tudi našemu slovstvu posebna korist. Knjigarji bi si naj poiskali v slehernem koticu kako zanesljivo osebo, kateri bi nova dela brez posebnega naročila, kar naprej na ogled pošiljali. Dotičnik bi se potem, če bi delo zá-nj ne bilo, z rodoljubi tistega kraja pomenil, ne bi li kateri poslani knjige sprejel, in potém bi se poslalo delce, ali pa novci, pošiljavcu nazaj. Na tak način bi se dalo prav dosti knjig spraviti med národ, ki knjige le tedaj rad čita, ko jih že domá vidi, kar glasno svedoči družba sv. Mohora, — zlasti dela, ki po snopičih na svetlo prihajajo. Ljudém bi se na tak način knjige priljubile in pisateljem, kakor tudi založnikom bi ne bilo treba toliko tožiti čez nemarnost občinstva in slovstvo bi napredovalo. Tudi bi se našel gotovo v vsakem kraji kak domoljub, ki bo hotel to breme ná-se vzeti, razvoju naše svete stvari v korist. Knjigarji pa bi z dotičnimi poravnali svoje račune na koncu leta, kakor je to sploh navada, ter bi si tako sami svoje interese pospeševali, odgovivši si dosti čitajočega občinstva. Skrbeti moramo, ako nam je res mar za razvoj naše literaturice, da nas naši nemški sosedje s svojo literaturo tudi tu ne prekosé, da bo vsak Slovenec svoje narodnosti zaveden, vsak zaveden pa tudi slovstveno izobražen, in na naše knjigarje apeliramo, da naj bodo temu v pripomoč, tudi rodoljubni in požrtvovalni, in potem bomo lahko tujcem nasproti rekli: malo nas je, pa smo ljudje, to je: rodoljubi in zvesti Slovenci v istinitem pomenu besede. O, da bi nam bilo dano ta čas včakati.*)

Iz Stubice na Hrvaškem, 11. dec. (Zopet o potresih.) Od 7. do 8. decembra ponoči okolo 3/4 na eno bil je v Stubici močen potres, kojemu je sledilo strašno podzemeljsko

*) Knjiga „Preširenklänge“ se dobiva pri Kleinmayerji v Ljubljani po 1 gld., pa ni taka, kakoršno si Vi mislite. Vredn.

bobnenje, kakor bi po cesti s parizarjem vozil. Od srede na četrtek bil je okolo $\frac{3}{4}$ na štiri zjutraj, a od petka na soboto bil je trikrat potres in so bili vsi hudi. Prvič o pol dvanajstih ponoči, drugič ob pol štirih zjutraj in tretjič ob pol osmih zjutraj in to tako strašno, da so zidovi na novo pokali in stare razpoke po potresu od 9. novembra učinjene in že popravljene se razširile. Čim bolj se bližamo 15. decembru, tem bolj smo v strahu, ker dr. Falb, geolog in vseučilišni profesor v Gradcu, prerokuje, da se bode 15. in 31. decembra t. l. jako treslo in bobnelo. Zato vsak, koji more, beži iz Stubice proti severu ali iztoku kar celih 6—8 ur daleč. Več se ne čujejo tako hudi potresi in strašno bobnenje podzemeljsko. A drugi pa pripovedujejo, da se bode gora med Stubico in Zagrebom odprla in lavo iz sebe metala, a drugi zopet trdijo, da bode jezero na stalo, ker je več bilo jezer v naši okolici; dobijo se na visokih bregih pomorski mušeljni. Naj bode to ali drugo, dobro ni, ker smo v vednem strahu in trepetu, ter se poprašujemo drug drugega, kaj bo iz tega?

Poleg potresov tudi vidimo čudna znamenja na nebu in to nad goro med Stubico in Zagrebom; videli smo dne 8. t. m. okoli 3. ure popoldne sivo meglo kakor rimska cesta, pol sežuja široka od severo-iztoka proti jugozapadu. Pozneje je tanja postala, okoli 5. ure po solnčnem zahodu je pa zginila. Sv. pismo pravi: „Ko boste znamenja videli na nebu in slišali o podzemeljskih potresih, bode hudo.“

Domače novice.

V Ljubljani, 16. decembra.

(O volitvi za kupčijsko in obrtnijsko zbornico kranjsko.) Volilna komisija je že sestavila zapisnik volilcev, ki je za ljubljansko mesto v pregled predložen pri mestnem magistratu, drugod pa pri davkarjih; le zapisniki velikih obrtnikov in rudarjev so pri okrajnih glavarstvih. Obrok za pritožbe, ki se imajo podati volilni komisiji v Ljubljani, je odločen do 26. t. m. Naj se za te volitve ne brigajo samo volilci, marveč tudi drugi narodnjaki; ta volitev je namreč politično zelo važna, ker kupčijska zbornica voli dva poslanca v deželni zbor, zato je vsakega narodnjaka sveta dolžnost, po svoji moči delati na to, da tudi tu narodna naša reč zmaga. Volilno pravico ima v Ljubljani za kupčijski oddelek vsak, ki plača 10 gl. 50 kr. za svoj patent, drugje pa oni, ki plačuje po 8 gl. 50 kr. V obrtnijski oddelek voli vsak, kdor plača vsaj 4 gl. 20 kr. brez priklad za svoj patent.

(Za deželnega glavarja kranjskega.) kakor zveemo z Dunaja, za Kalteneggerjem ne bo za zdaj nihče imenovan, njegov namestnik pa je dr. J. Bleiweis. Ker pa v ta deželni zbor naši poslanci ne bodo šli, ne bi imel ne predsednika ne podpredsednika, toraj je postal nemogoč, vlada ga mora razpustiti. Tudi deželni odbor ne more nič sklepati, če nima predsednika, ki bo zdaj dr. Bleiweis. Tako je iz stranke naših nemškutarjev izdrt glavni klin, ki je vso njihovo moč skup držal, zato so tako pobiti, da se jim to kar na obrazu bere, med seboj nimajo več moča, ki bi v političnem obziru nadomestil jim Kalteneggerja.

(Prodana) je bila te dni v Ljubljani silno zadolžena grajščina Langerjeva v Poganicah pri Novem mestu za 38.000 gl. Kupila jo je dunajska hranilnica, kateri je bil Langer največ dolžan. Cenjena je bila na 164.000 gl. Upniki so veliko zgubili. Pl. Langer je bil več let deželni in državni poslanec nemškutarke stranke.

Razne reči.

— Urednik „Slov. Gospodarja“ ostane še zanaprej profesor bogoslovja na kn. šk. bogoslovnici v Mariboru, ker je bil njegov rekurz zoper dotični zaukaz c. k. namestnika barona Kúbeka od ministerstva za poduk in bogočastje ugodno rešen.

— „Slovenski Pravniki“ se bo imenoval list, kterege namerava med letom v Ljubljani izdajati pričetni dr. A. Mošć, odvetnik, ki vabi vse, kterim je pravoslovje in oživiljenje tega znanstva na srca, da ga v tem podvzetju krepko podpirajo. „Slovenski Pravniki“ se bode pečal edino le s pravom, ter prinašal članke o pravnih tvarinah, pravnih vprašanjih in o pravnih potrebah. Razglaševal bode v prvi vrsti tudi razsodbe civilnega in kazenskega sodnika; prinašal najnovejše zakone in viših oblastnih določbe, ter skušal vstrezati pravnim potrebam vseh stanov. „Slovenski Pravniki“ bode zagovarjal terjatev, da naj se slovenski jezik kolikor mogoče vpelje v javno uradovanje. Ker toliko je jasno že sedaj, da se uradovanju slovenskemu ne bode moč izogniti, in da je vpeljava tega uradovanja le vprašanje časa. Vsakdo objektivno mislečih pa mora pritrditi, da se s slovenskim uradovanjem pravna zavest med narodom okrepi in zakonov vpljiv pomnoži. In če bode sodnija, ki drži tehtnico pravice nad ljudstvom, v ljudskem jeziku govorila, bode to le povišalo njeno veljavo. Sodelavci se ne bodo tehtali po političnem mišljenju in sprejemali se bodo tudi nemški spisi, ktere potem uredništvo na slovensko preloži. List bode izhajal vsakega meseca petnajsti dan v zvezkih, po 2 poli navadne osmerke obsežni. „Slovenski Pravniki“ stane: za vse leto 4 gl. za pol leta 2 gl., za pol leta 1 gl. Naročnina naj se pošilja uredništvu „Slovenskega Pravnika“, v Ljubljani, v frančiškanskih ulicah št. 16.

— Katoliško-politična družba za kraljestvo česko imela je dne 8. t. m. shod, ki je bil obiskan obilo. Ko odpre sejo predsednik grof Schönborn, govori J. Ryselka, profesor gimnazijski, o okrožnici papeževi. Omenja v začetku govora svojega bednih kristijanov pod vlado turško; omenja žalostno stanje drugih Slovanov. V novejšem času pa so se jeli gibati tudi zatirani Slovani. Balkanski narodi oprostili so se turškega jarma; bili so jim na pomoč severni bratje. Doba 500letnega robstva je pri kraju. Ni čuda, da so se drugi narodi jeli bolj zanimati za Slovane. Čujemo nam glase prijazne, a tudi krokerji nas strašijo s krokanjem svojim ter nam oznanjajo pogin. Med prijaznimi glasovi iznenadil ter jako razveselil nas je glas iz Rima, glas papežev! Po vesoljnem svetu obhajajo naj slovesno god sv. Cirila in Metoda, aposteljnov slovanskih! Po vesoljnem svetu naj se častita, da nam čem preje izprosita pri Bogu zjedinjenje razkolnikov. Razkol naj preneha, da, jenja naj Slovanom silno pogubni razdor! Javaljne bi se svetil polmesec na zofijski cerkvi v Carigradu, če bi ne bilo razkola; ne bil bi padel car Lazar na Kosovem, ne bil bi postal z njim suženj ves narod srbski, ko bi ne bilo nesrečnega razkola! Prav ima toraj sv. Oče, da tako krepko naglašá potrebo zjedinjenja Slovanov v veri. Zato moramo biti papežu hvaležni iz srca. Za njim govori proš Štaic v enakem smislu. On predlaga, da naj katoliško-politično društvo povabi vse Slovane katoliške, severne in južne, da bi šla deputacija, v kateri so zastopani vsi trije narodi, v Rim ter se zahvalila v imenu vseh Slovanov sv. Očeta za njegovo očetovsko ljubezen do narodov Slovanskih. Ta predlog

bil je, seveda, z navdušenjem jednoglasno sprejet. Za tem je govoril dr. Borový o žalostnih razmerah katoličanov na Francoskem, on slednjič predlaga: Katoliško-politična družba za kraljestvo česko izraža redovnikom duhovnom v Franciji, ki so po zadnjih dogodbah trpko zadeti, a tudi vsem katoličanom francoskim posebno še neustrašenim sodnikom srčno svoje obžalovanje ter popolno soglasje proseč, da bi s pomočjo Božjo katoličanstvo kmalu si pridobilo prejšnjo veljavo.

V katoliški bukvarni v Ljubljani

stolni trg števil. 6,

se dobivajo sledeče izvrstne knjige:

Armer Seelen-Monat v. P. Laurentius Hecht. Andacht-Übungen für 30 Tage 78 kr.

Ueber den Mess-Wein v. Jakob Nostadt; zlasti danes potrebno 12 kr.

Das Christenthum und die grossen Fragen der Gegenwart von Dr. Albert Stöckl, 3. zvezek 2 gl. 10 kr.

Die Schätze des römisch-kathol. Christen von Dr. Joh. Zwinger 45 kr.

Die Mädchen-Erziehung von Feliks Dupanloup 2 gl. 40 kr.

St. Francisci Blüthengärtlein von Dr. Kaulen 1 gl. 80 kr.

Schönheiten des Rosenkranzes von Dr. Konrad Martin 90 kr.

Theologie des hl. Ignatius von Dr. Jos. Nirschl 1 gl. 20 kr.

Papst Leo XIII. in seinem Leben und Wirken von P. Beno Kühne 1 gl. 35 kr.

Heidenthum und Offenbarung von Dr. Engelbert Fischer 3 gl. 60 kr.

Theologiae Dogmaticae Compendium I. thom. von H. Hurter S. J. 1880 2 gl. 65 kr. Ravnokar je pa tudi izšel II. zvezek, III. zvezek pride na svitlo s koncem leta (tretji natis pregledan.)

Fremdwörterbuch mit Bezeichnung der Aussprache und Betonung von Dr. Job. Aug. Heyse. — Ceo delo (v šestnajstem natisu) 3 gl. 96 kr.

Real-Encyclopädie christlicher Alterthümer von Dr. Kraus, pro Lieferung 1 gl. 8 kr.

Pädagogik, Lehrbuch von Dr. Alb. Stöckl 3 gl. 15 kr.

Dr. Jos. Helfert's Anleitung zum geistl. Geschäftsstyl 4 gl.

Populäre polemische Dogmatik, oder 51 Abende des Pfarrers von Kirchenfels von Dr. Ant. Jarisch 3 gl. 60 kr.

Za cerkvene govore se zlasti priporočajo:

Blätter für Kanzel-Beredsamkeit, vredeje Ant. Steiner v. Beču. Sodelujejo gg. E. Krönes Dr. Ant. Kerschbaumer, Dr. Al. Hebenstreit in drugi, na leto 10 sošitkov 3 gl. 60 kr. Kdor želi vsak sošitek posebej in prostega stroškov 4 gl. 20 kr.

Kanzel-Vorträge des Dr. Math. Eberhard, Bischofes v Trier in 30 Lieferungen à 60 kr. Od vsih strani čez vse hvaljeno delo.

Predigten auf Sonn- und Festtage des Kirchenjahres v. Dr. Wilh. Molitor. V aveh zvezkih bl. 12 sošitkov po 60 kr.

P. Rudolf Graser's Predigten auf alle Sonn- und Festtage des Herrn. Drugi natis 7 gl.

Summa Theologiae Thomae Aquinatis thom. I. do VIII. 15 gl.

Sendboten - Kalender „Dem Teufel zum Trutz, den Leuten zu Nutz, dem Guten zur Wehr, und Gott zur Ehr.“ 30 kr.

Glücksradkalender für Zeit und Ewigkeit 40 kr.

Accessus et recessus altaris, seu preces a sacerdotibus ante et post missam dicendae 24 kr. Knjižica ima razne molitve za razne dni, posebno mnogo molitvic z odpuški. (2)

V zalogi ima ali po željah naroča še mnogo drugih katoliških kalendrov, časopisov za zabavo in poduk n. pr. Hausschatz, Alte und neue Welt, Katholische Missionen itd.

Katol. bukvarna.